

George Orwell: Állatfarm

Részlet a regény első fejezetéből

Fordította: Szíjgyártó László

Mr. Jones, a Major gazdája, bezárta éjszakára a tyúkólakat, de már olyan részeg volt, hogy a szellőzőlyukakat nem jutott eszébe elzárni. Lámpájának táncoló fénykörében végigtántorgott az udvaron, a hátsó ajtónál lerúgta csizmáját, a mosogatókonyhában a hordóból csapolt magának még egy pohár sört, aztán elindult az ágy felé, ahol Mrs. Jones már javában horkolt. Mihelyt a hálósobában kialudt a fény, a tanya gazdasági épületében heves mocorgás és fészkelődés támadt. Napközben ugyanis híre ment, hogy az öreg Őrnagy, a díjnyertes fehér kandisznó, előző éjjel különös álmodást látott, és szeretné elmondani a többi állatnak. Megbeszélték hát, hogy összegyűlnek a nagy pajtában, mielőtt Jones gazda eltakarodik, és biztonságban lesznek. Az öreg Őrnagyot (mindig így nevezték, bár a kiállításon Willingdon Szépe néven szerepelt) olyan nagyra becsülték a farmon, hogy mindenki kész volt lemondani egyórai alvásról, hogy meghallgathassa, mit akar mondani.

A nagy pajta egyik végében, holmi magas emelvényfélén, az Őrnagy már ott feküdt szalmaágyán, a mestergerendáról lelógó lámpa alatt. Tizenkét éves volt, és az utóbbi időben meglehetősen elhízott, de még mindig fenséges tekintetű, bölcs és nyájas ábrázatú disznó volt, annak ellenére, hogy soha nem faragták le az agyaráit. Nemsokára kezdtek szállingózni a többi állatok is, és igyekeztek a maguk módján kényelembe helyezkedni. A három kutya jött először, Kolomp, Zsuzsi és Fogdmeg, aztán a disznók, akik tüstént beletelepedtek a szalmába, közvetlenül az emelvény előtt. A tyúkok felkaptak az ablakpárkányra, a galambok a gerendára repültek fel, a juhok és a tehenek a disznók mögé feküdtek, és kérődzni kezdtek. A két igásló, Bandi és Rózsi együtt jött be: lassan lépkedtek, és óvatosan rakosgatták hatalmas, szőrös patáikat, nehogy eltapossák a szalmában bujkáló kisebb állatokat. Rózsi, a kövér, középkorú kanca, negyedik csikaja után már nem nyerte vissza régi alakját. Bandi hatalmas állat volt, majd tizenhét markos, és olyan erős, mint két más közönséges ló. Az orrán húzódó fehér csíktól kissé ostobának látszott, és csakugyan nem volt elsőrendű koponya, de jellemzősége és félelmetes munkabírása miatt mindenki becsülte. A lovak után érkezett Malvin, a fehér kecske, és Benjámín, a szamár. Benjámín volt a legöregebb állat a Majorban, és neki volt a legrosszabb természete. Ritkán szólalt meg, és amikor megszólalt, rendszerint holmi cinikus megjegyzést tett - azt szokta például mondogatni, hogy kapott ő Istentől farkat, hogy elhessegesse a legyeket, ám jobb szeretné, ha nem lenne farka, de legyek sem lennének. A Major állatai közt ő volt az egyetlen, aki sohasem nevetett. Ha megkérdezték, miért nem nevet, mindig azt felelte, azért, mert nem lát semmit, amin nevetni lehetne. Ennek ellenére, bár ezt nyíltan soha nem vallotta be, rajongott Bandiért; a vasárnapokat rendszerint együtt töltötték a gyümölcsös mögötti kis karámban, ahol egymás mellett legelésztek, de sohasem szóltak egymáshoz egy szót sem.

A két ló éppen lefeküdt, mikor az elárvult kiskacsák betotyogtak a pajtába. Elvesztették az anyjukat, s most gyámoltalanul hápogva bolyongtak ide-oda, olyan helyet keresve, ahol nem taposnak rájuk. Rózsi valami védőfalfélét kerített körülöttük hatalmas lábszárából, ahová a kis kacsák belefészkeltek magukat, és tüstént el is aludtak. Az utolsó pillanatban megjelent Mollie is, kényesen illegetve magát. A bolondos, csinos, fehér kanca, akit Mr. Jones a bricskájába szokott fogni, kockacukrot rágszálalt, és legelőt foglalt helyet, aztán kacéran lobogtatni kezdte fehér sörényét, remélve, hogy felhívhatja a figyelmet a beléfönt piros pántlikákra. Legeslegutolsónak a macska érkezett, szokása szerint megkereste magának a

legmelegebb helyet, aztán végül befészkelte magát Bandi és Rózsi közé, ahol aztán az őrnagy beszéde alatt meglegegetten dorombolt, de egyetlen szavára sem figyelt oda.

Most már az összes állat ott volt, kivéve Mózes, a szelídített hollót, aki a hátsó ajtó mögött aludt ülőrúdján. Amikor az Őrnagy látta, hogy mindenki kényelmesen elhelyezkedett és figyelmesen várakozik, megköszönte torkát, és belefogott a mondókájába:

- Elvtársak, már hallottátok, hogy az éjszaka különös álmom volt. Az álmomra később majd visszatérek. De előbb valami mást kell elmondanom. Azt hiszem, elvtársak, már csak néhány hónapig leszek köztetek, és mielőtt meghalok, úgy érzem, kötelességem továbbadni nektek azt a bölcsességet, amelyet fölszedtem. Sokáig éltem, és sok időm volt a gondolkodásra, miközben egyedül feküdtem ólamban. Azt hiszem, joggal mondhatom, hogy legalább olyan jól ismerem az élet természetét ezen a Földön, mint bármely más élő állat. Erről szeretnék beszélni nektek.

Nos, elvtársak, milyen a mi életünk? Nézzünk szembe vele: a mi életünk nyomorúságos, fáradságos és rövid. Megszületünk, éppen csak annyit kapunk enni, hogy ki ne leheljük páránkat, de aki képes rá, azt ereje végső fogytáig dolgozni kényszerítik; s abban a pillanatban, amikor már nem tudják hasznunkat venni, förtelmes kegyetlenséggel lemészárolnak bennünket. Egyéves kora után Angliában egyetlen állat sem tudja, mi a boldogság és mi a pihenés, Angliában nincs szabad állat. Az állatok élete nyomorúság, és szolgaság: ez a meztelen igazság.

Vajon ez volna a természet rendje? Azért volna így, mert földünk olyan szegény, hogy nem tud tisztességes életet biztosítani lakóinak? Nem, elvtársak, ezerszer nem! Anglia földje termékeny, éghajlata jó, sokkal több állatot tudna bőségesen eltartani, mint amennyi most rajta él. Ez a mi gazdaságunk egyedül eltartana egy tucat lovat, húsz tehenet, száz meg száz juhot - s mindnyájan olyan kényelemben és méltóságban élhetnének, amelyet most el sem tudunk képzelni. Akkor hát miért élünk ilyen nyomorúságosan? Mert a munkánk szinte minden gyümölcsét ellopják tőlünk az emberek. Ez a válasz, elvtársak, minden problémánkra. Ezt a választ egyetlen szóban összegezzük: Ember. Az Ember az egyetlen igazi ellenségünk. Tüntessük el az Embert a színpadról, és az éhség és az agyondolgoztatás legfőbb okát egyszer s mindenkorra megszüntettük.

Az Ember az egyetlen élőlény, aki fogyaszt, anélkül, hogy termelne. Nem tud tejet adni, nem tud tojást tojni, gyöngye ahhoz, hogy húzza az ekét, és nem elég gyors ahhoz, hogy meg tudja fogni a nyulat. Mégis ő az állatok ura. Dolgoztatja őket, de csak a pusztát minimumot adja vissza nekik, nehogy éhen haljanak, a többit megtartja magának. A mi munkánk műveli meg a földet, a mi trágyánk teszi termékennyé, még sincs közlünk senkinek semmije a pusztát bőrén kívül. Ti, tehenek, akik itt álltok előttem, vajon hány ezer liter tejet adtatok tavaly? És mi történt ezzel a tejjel, amelynek a ti erős borjaitokat kellett volna táplálnia? Minden cseppje az ellenségeink torkán ment le. És ti, tyúkok, ugyan hány tojást tojtatok tavaly? És ezek közül a tojások közül hányból lett csirke? A többi mind a piacra került, és Jones meg az emberei pénzelték belőle. És te, Rózsi, hol az a négy csikó, akiket megszültél, hogy öreg napjaid támaszai legyenek és örömeid teljék bennük? Eladták őket egyéves korukban - soha egyiket sem fogod viszontlátni. És a négy ellésedért és a sok mezei munkádért mit kaptál, a sovány takarmányon meg az istállón kívül?

De még azt sem engedik, hogy ezt a nyomorúságos életet a természetes határáig éljük. Jómagam nem panaszkodhatom, mert én a szerencsések közé tartozom. Tizenkét éves vagyok, és több mint négyszáz malacom volt. Ez a disznóélet természetes rendje. De a végén egyetlen állat sem kerül el a kegyetlen kést. Ti, fiatal süldők, akik itt ültök előttem, mind a tőkén fogjátok végezni egy éven belül. Ez a szörnyű vég vár mindnyájunkra: tehenekre, disznókra, tyúkokra, juhokra, mindenkire. Még a lovakra és a kutyákra sem vár külön sors.

Téged, Bandi, aznap, amikor hatalmas izmaid elvesztik erejüket, Jones el fog adni a sintérmészárosnak, aki letaglóz, és megfőz kutyaeledelnek. Ami meg a kutyákat illeti, ha öregek és fogatlanok lesznek, Jones téglát köt majd a nyakukra, és bedobja őket a legközelebbi tóba. Nem kristálytisza hát, elvtársak, hogy életünk minden baja az Ember zsarnokságából fakad? Csak az Embertől kell megszabadulnunk, és miénk lesz, amit a munkánk hoz. Egyik napról a másikra gazdagok és szabadok lehetünk. Mit kell hát tennünk? Nos, éjjel-nappal, testünkkel-lelkünkkel az emberi faj megdöntésén kell dolgoznunk! Ez az én üzenetem hozzátok, elvtársak: Forradalom! Nem tudom, mikor jön el ez a Forradalom - talán egy hét múlva, talán csak száz év múlva, de azt tudom, olyan bizonyosan, ahogy ezt a szalmát itt érzem a csülköm alatt, hogy előbb-utóbb győz az igazság. Ezt tartásatok szemetek előtt, elvtársak, egész hátralévő rövid életetek során! És ezt mindenekelőtt: adjátok át az üzenetemet azoknak, akik utánaatok jönnek, hogy az eljövendő nemzedékek folytathassák a harcot, egészen a végső győzelemig.